

Kütüphanelerarası İşbirliği ve Bilgi Kaynaklarının Etkin Kullanımı*

Interlibrary Cooperation and Effective Use of Information Sources

Yaşar Tonta**

Öz

Bir kütüphanenin tek başına bütün bilgi kaynaklarına sahip olması ve bu kaynakları herkesin hizmetine sunması olanaksızdır. Bu bakımdan kütüphaneler belge sağlama ya da kütüphanelerarası ödünç vermede işbirliğine giderek kendi dermelerinde olmayan bilgi kaynaklarına da erişim sağlamaktadırlar. Bu makalede üniversite ve araştırma kütüphanelerinde bulunan basılı süreli yayın dermelerine, elektronik ortamdaki bibliyografik veri tabanlarına ve bilimsel ve teknik süreli yayınların tam metinlerine işbirliği çerçevesinde nasıl erişim sağlanabileceği, bilgi kaynaklarının daha etkin nasıl kullanılabilceği tartışılmakta ve çeşitli örnekler verilmektedir.

Abstract

No single library can own all the information sources that are available in the world. Therefore libraries try to provide access to the resources of other libraries by developing cooperative schemes such as interlibrary loan and document delivery. We briefly discuss the ways in which university and research libraries can provide access to their periodicals collections, bibliographic databases and the full-texts of scientific and technical journals by means of cooperation and increase the effective use of information sources.

1. Giriş

Ulusal kütüphaneler de dahil olmak üzere bir kütüphane ya da bilgi merkezinin tek başına bütün bilgi kaynaklarını toplaması ya da bu kaynaklara çeşitli yollardan erişim sağlaması olanaksızdır. Bu bakımdan bilgi hizmeti sağlayan bu tür kuruluşların kendi dermelerinde bulunmayan bilgi kaynaklarına erişim sağlamak için hemen hemen her dönemde işbirliğine gittikleri görülmektedir. Kütüphanelerarası ödünç verme ve belge sağlama bu işbirliğinin en yaygın örnekleridir. Son yıllarda meydana gelen teknolojik gelişmeler "işbirliği" kavramında gerek tanım, gerekse kapsam olarak köklü değişikliklere yol açmıştır. Basılı ortamda ancak ödünç verme ya da fotokopi yoluyla belge sağlanması şeklinde gerçekleşen işbirliği, günümüzde artık elektronik belgelere erişim sağlanması biçiminde kendisini göstermektedir. Gerek metin türü gerekse grafik, resim, ses vb. öğeler içeren çoklu ortam (multimedia) türü elektronik "belge"ler Internet gibi ağlar aracılığıyla kullanıcıların hizmetine sunulmaktadır.

Söz konusu gelişmeler kütüphanelerin derme geliştirme ve işbirliği politikalarını da gözden geçirmelerini gerektirmiştir. Geçmişte olduğu gibi günümüzde de çoğu kütüphaneler hizmet verebilmek için bilgi kaynaklarına sahip olmayı ve bu kaynakları satın almayı yeğlemektedirler. Satın alınan bilgi kaynaklarına gelecekte de ihtiyaç duyulabileceği varsayımından hareket edilerek bu kaynaklar arşivlenmektedir. Kütüphanelerarası ödünç verme hizmeti maliyetlerinin yüksek ve performansın düşük olduğu durumlarda bu tür bir derme geliştirme politikası çoğu kütüphanenin amaçlarını gerçekleştirilmesinde etkili olmuştur.

Ancak ağlar aracılığıyla bilginin bir yerden bir yere hızla ve kolayca aktarılabilceği günümüzde kütüphanelerin derme geliştirme politikaları salt bilgi kaynaklarına sahip olma ilkesine dayandırılmaz. Elektronik ortamlarda kayıtlı bilgilere uzaktan erişim sağlamak bu bilgilere bizzat kendi kütüphanenizde sahip olmak kadar etkilidir. Çünkü kullanıcılar bu bilgileri yazıcıdan

bastırabilmekte, kendi disketlerine kaydedebilmekte ya da kendi elektronik posta adreslerine gönderebilmektedirler.

Elektronik bilgi kaynaklarının kopyalarının kolayca üretilebilmesi ya da bu kaynaklara belirli kurallar çerçevesinde kolayca erişilebilmesi kütüphanelerarası ödünç verme yoluyla işbirliğindeki bazı kısıtlılıkları ortadan kaldırmıştır. Elektronik bilgi kaynaklarının paylaşılması, paylaşan kütüphanenin ya da kuruluşun söz konusu bilgi kaynaklarından yoksun kalması anlamına gelmemektedir. Bu nedenle kütüphanelerde, belirli bir bilgi kaynağına “belki gelecekte ihtiyaç duyulur” (“just-in-case”) anlayışıyla derme geliştirmek yerine, ihtiyaç duyulduğunda bu bilgi kaynağına zamanında erişim sağlanması (“just-in-time”) giderek ön plana çıkmaktadır. Bir başka deyişle “sahip olma” yerine “erişim sağlama” (access versus ownership) anlayışı giderek önem kazanmaktadır. Günümüzde bir kütüphanenin zenginliği kendi dermesinde bulunan kaynakların yanı sıra, gerektiğinde başka kuruluşların dermelerinden erişebildiği kaynakların zenginliği ile de ölçülmeye başlanmıştır.

Ancak son yıllarda iletişim ve ağ teknolojilerindeki hızlı gelişmelere ve bu teknolojilerin kayıtlı bilgileri bir yerden bir yere aktarmada sağladığı olanaklara bakarak, bu gelişmelerin kütüphane ve bilgi merkezlerini derme geliştirme yönünden “evet” ya da “hayır” şeklinde bir karar vermeye zorladığı da düşünülmemelidir. Bir başka deyişle “erişim sağlama” “sahip olma”nın alternatifi değildir, olmamalıdır. Çünkü bir kütüphane nasıl sadece kendisinde bulunan bilgi kaynaklarıyla doyurucu bir hizmet sunamazsa, başka kuruluşların dermelerinde bulunan ve fakat elektronik olarak erişim sağladığı kaynaklarla da yeterince doyurucu bir hizmet sunamayabilir.

Bu makalenin amacı; basılı süreli yayın dermelerine, elektronik ortamdaki bibliyografik veri tabanlarına ve bilimsel ve teknik süreli yayınların tam metinlerine erişim sağlanması konusunda üniversite ve araştırma kütüphaneleri arasında işbirliğine gidilebilecek belli başlı noktaların belirlenmesine katkıda bulunmaktır.

2. Süreli Yayın Toplu Kataloğu Hazırlamada İşbirliği

Ülkemizde zengin süreli yayın dermelerine sahip kütüphaneler bulunmaktadır. Örneğin, TÜBİTAK Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (ULAKBİM) 5.000’den fazlası devam eden 10.000 civarında süreli yayına sahiptir. ODTÜ, Hacettepe ve Bilkent Üniversitesi kütüphaneleri tıp ve mühendislik konularında eski sayıları da kapsayan zengin süreli yayın dermelerine sahiptir. Milli Kütüphane ülkemizde yayımlanan süreli yayınları yasal olarak toplamakla görevli bir kuruluşumuzdur. Bu kütüphaneler kendi kullanıcıları dışındaki kullanıcılara da başlangıçtan bu yana hizmet vermektedir.

Ancak basılı süreli yayın dermelerine erişim ve belge sağlama konusunda bugüne kadar üniversiteler arasında kapsamlı bir işbirliğine gitmek mümkün olmamıştır. Geçmişte başlatılan ve mevcut kaynakları tanımlamayı amaçlayan süreli yayın toplu kataloğu hazırlama ve yayımlama işlemleri ne yazık ki sürdürülememiştir. Oysa kütüphaneler arasında etkin bir belge sağlama hizmetinin gerçekleştirilebilmesi için sahip olunan kaynakların toplu kataloglar aracılığıyla belgelendirilmesi gerekmektedir. Giderek daha fazla sayıda kütüphanenin süreli yayınlara ilişkin kayıtlarını elektronik ortama aktardığı göz önünde bulundurulacak olursa, bu tür toplu katalog çalışmalarının Internet aracılığıyla daha kolay kullanıma sunulabileceği söylenebilir. Nitekim, ULAKBİM kendi süreli yayınlar listesinin yanı sıra ODTÜ, Hacettepe ve Bilkent üniversitelerinin süreli yayın listelerini de içeren toplu kataloğu Ağustos 1997’de ULAKBİM Web sayfası aracılığıyla kullanıma açmıştır (<http://www.ulakbim.gov.tr>). Hem katkıda bulunan kütüphaneler, hem de diğer kişi ve kuruluşlar elektronik süreli yayın toplu kataloğu aracılığıyla süreli yayınlara ilişkin mevcut sayı bilgilerine erişebilirler. Standartlar belirlendikten sonra diğer kütüphanelerde mevcut süreli yayın bilgileri de bu merkezi kataloğa eklenerek merkezi süreli

yayınlar toplu kataloğunda yer alan kütüphane sayısı hızla artırılabilir. Toplu katalog çevrimiçi olarak günlenebilir ve yaşatılabilir. Unutulmamalıdır ki, güncel süreli yayın toplu kataloglarının varlığı belge sağlamada işbirliğinin de vazgeçilmez öğelerinden birisidir.

3. Belge Sağlamada İşbirliği

Süreli yayın dermeleri yönünden zengin kütüphaneler kendi aralarında etkin bir işbirliği gerçekleştirmelidirler. Kullanıcıların yerel olarak sağlanamayan belgelere makul bir sürede erişimleri ancak bu şekilde mümkün olabilir. Ülkemizde işbirliğine yönelik belge sağlama örnekleri son derece kısıtlıdır. Normal posta kullanılarak fotokopi yoluyla sağlanan belgelerin kullanıcılara ulaşması makul süreleri aşmakta ve araştırmacılar zor durumda kalmaktadırlar.

Geçmişte Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Dokümantasyon Merkezi ve TÜBİTAK Enformasyon Hizmetleri Müdürlüğü (EHM) kullanıcılar için gerek yurt içi, gerekse yurt dışı belge sağlama hizmeti vermişlerdir. Günümüzde ULAKBİM bu hizmetleri vermeye devam etmektedir. Belge sağlama hizmetlerinin başlıca kullanıcıları üniversitelerde görev yapan öğretim elemanları ve araştırmacılarıdır. Diğer üniversite kütüphaneleri de belge sağlama hizmeti vermektedirler. Ancak bu hizmetlerin sınırlı kaldığı söylenebilir. Örneğin, geçmişte YÖK Dokümantasyon Merkezi kendi dermesinde bulunan süreli yayınlardan makale isteklerini karşılamıştır. Ancak yurt içindeki başka üniversitelerde bulunan kaynaklardan etkin bir şekilde yararlanma yoluna gidilememiştir. Bunun yerine kendi dermesinden karşılayamadığı belge sağlama isteklerini çoğunlukla İngiliz Ulusal Kütüphanesi aracılığıyla yurt dışından getirmiştir. Bunun temel nedenlerinden birisi kuşkusuz yurt içinde hangi kütüphanelerin hangi süreli yayınlara abone olduğunun tam olarak bilinmemesi ve söz konusu kütüphanelerin belge sağlama hizmeti verecek şekilde yeterince örgütlenememeleridir.

Bazı üniversite kütüphaneleri belge sağlama sorunlarını daha etkin bir şekilde çözebilmek için değişik çözümler denemektedirler (kurye sistemi ya da süreli yayın dermesi yönünden zengin kütüphanelerde bir eleman bulundurma gibi). Üniversitelerde görev yapan araştırmacılar bazen kendi olanakları ile bazen de ülkemizde yeni yeni kurulmaya başlayan belge sağlama şirketleri aracılığıyla belge sağlama sorunlarını çözmeye yoluna gitmektedirler. Bazı kullanıcıların acil belge sağlama istekleri için yurt dışında faaliyet gösteren ticari elektronik belge sağlama şirketlerinden yararlandıkları da gözden uzak tutulmamalıdır.

Belge sağlama isteklerinin olabildiğince yurt içi kaynaklardan sağlanabilmesi kütüphaneler arasında işbirliğine gidilmesi ile mümkündür. İsteklerin yurt içi kaynaklardan sağlanması kütüphanelerin belge sağlama giderlerini de azaltacaktır. Çünkü yurt dışından makale sağlanmasının maliyeti 10-20 USD arasında değişmektedir. Ticari belge sağlama şirketleri için bu rakam daha da yukarıya çıkabilmektedir. Belge sağlama isteklerinin yurt içinden sağlanabilmesi toplu katalogların varlığının yanı sıra verilen hizmetin gerek kalite, gerek maliyet, gerekse yanıt süresi açısından yurt dışı benzer hizmetlerle rekabet edebilir düzeyde olmasına bağlıdır. Aksi takdirde belge sağlama hizmetleri için geliştirilecek sistemler kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılamayacaktır.

Belge sağlama hizmetlerinde yanıt süresi belgeleri kullanıcıya ulaştırma olanakları ile yakından ilgilidir. Ülkemizde normal postanın son derece yavaş işlediği bilinmektedir. Belge sağlama hizmetlerinde faks makinesinin kullanımı henüz yeterince yaygınlaşmamıştır. Bunda kopya kalitesi ve maliyet unsurlarının da rol oynadığı bilinmektedir. Basılı belgelerin sağlanmasında yanıt süresini kısaltmak için işbirliğinde bulunan kütüphanelerin ortaklaşa destekleyecekleri bir kurye sistemi belirli coğrafi sınırlar içinde kısa dönemli sorunların çözümünde yararlı olabilir. Uzun dönemde teknolojik olanakların belge sağlama hizmetlerinde kullanımı mutlaka düşünülmelidir. Örneğin, farklı kütüphanelerde bulundurulacak fotokopi ve faks makineleri dağıtık bir ağ

aracılığıyla bir kütüphanede çekilen fotokopilerin çıktısını kolayca diğer uçtaki kütüphaneye ya da kullanıcının faks makinesine gönderebilmektedir. Böylece normal postanın yavaşlığı, kurye sistemi kurma vb. sorunlar ortadan kalkacaktır. Aynı şekilde basılı kaynakların elektronik kopyalarının kullanıcılara iletilmesinde tarayıcılardan (scanner) ve elektronik postadan yararlanılabilir. Nitekim başka ülkelerde (örneğin, Almanya) bu tür projeler gerçekleştirilmiş olup yaygın olarak kullanılmaktadır. Benzeri teknolojik çözümlerin olurluğu ülkemiz için de araştırılmalıdır. İlk aşamada derme yönünden zengin kütüphaneler arasında veya aynı şehirdeki birkaç kütüphane arasında pilot projeler denenebilir ve elde edilen sonuçlara göre hareket edilebilir. Unutulmamalıdır ki, ULAKBİM, Bilkent, ODTÜ gibi merkezlerdeki zengin basılı süreli yayın dermelerinden olabildiğince fazla sayıda kullanıcının yararlandırılması aynı zamanda birim maliyetlerin de düşmesi anlamına gelecektir.

4. Derme Geliştirmede İşbirliği

Bir önceki kesimde mevcut basılı süreli yayın dermelerinden daha etkin bir şekilde yararlanma konusunda işbirliğine gidilmesi gerektiği üzerinde duruldu. Ancak söz konusu işbirliği geleceğe dönük olarak da gerçekleştirilebilir. Basılı süreli yayın abonelik fiyatlarının her yıl %15-20 civarında döviz bazında artış göstermesi üniversite kütüphanelerini zor durumda bırakmaktadır. 5 Nisan Kararları (1994) ile üniversite kütüphane dermelerinde meydana gelen delikler henüz kapatılamamıştır. Bu bakımdan üniversitelerin kendileri için gerekli çekirdek dergiler dışında kalan dergileri en az bir kütüphanede kopyası bulundurulacak şekilde sağlamalarında yarar olabilir. Aynı şekilde fiyatı çok pahalı olan dergiler konusunda bir anlaşmaya varılarak bu dergilerin en az bir kütüphanede bulundurulması sağlanabilir. Bu tür bir işbirliğinden beklenen şey kütüphaneleri bir seçim yapmaya zorlamak değildir. Aksine, kütüphaneler derme geliştirme konusunda serbest kalmalı, ancak abone oldukları süreli yayınlardan diğer kuruluşların da etkin bir şekilde yararlanabilmeleri için bu süreli yayınlardan istenen belgelerin sağlanmasında yardımcı olmalıdır. Bir önceki kesimde tartışılan belge sağlama yöntemleriyle bu süreç hızlandırılabilir kanısındayız.

Kütüphaneler işbirliği yoluyla belge sağlamanın süreli yayınların basılı kopyalarına abone olmaktan ya da söz konusu dergilerde yayımlanan makalelere yapılacak belge sağlama isteklerini ticari belge sağlama şirketleri aracılığıyla sağlamaktan daha ucuz malolduğunu gördükleri zaman özellikle pahalı ve az kullanılan süreli yayınların aboneliklerini yavaş yavaş kesme yoluna gideceklerdir kanısındayız. Kuşkusuz ikilemelerin azalmaya başlamasında iyi bir sistem kurularak belge sağlama yanıt süresinin makul düzeylere çekilmesi de önemli rol oynayacaktır.

Belirli coğrafi sınırlar çerçevesinde ortaklaşa derme geliştirmek için yapılacak ilk işlerden birisi kütüphanelerin hangi süreli yayınlara abone olmak istediklerinin önceden belirlenmesidir. Bunun için üniversite kütüphaneleri aboneliklerin yenilenmesinden önce her yıl bir araya gelmeli ve nasıl bir abonelik politikası izleyeceklerini saptamalıdır. Çok pahalı dergilerin nasıl sağlanacağı da bu toplantılarda ele alınmalıdır.

CD-ROM ortamında sağlanan bibliyografik ve tam metin veri tabanlarının kullanımında da işbirliğine gidilebilir. Çoğu kütüphane aynı bibliyografik veri tabanlarının CD-ROM kopyalarını satın almaktadır. Örneğin, 1996 yılında sadece Ankara'da 11 kuruluşta MEDLINE CD-ROM'u bulunmaktaydı. Bu sayı daha aşağılara çekilebilir kanısındayız. CD-ROM veri tabanlarının ağ aracılığıyla diğer kuruluşlarla paylaşılabilmesi, kütüphanelerin satın alınacak CD-ROM başlıklarına ortaklaşa karar vermeleri gereğini ortaya çıkarmaktadır. Örneğin, ULAKBİM Ege Üniversitesi'nde bulunan CD-ROM'ları deneme amaçlı olarak ağ aracılığıyla sorgulayabilmektedir. ULAKBİM tarafından kurulan ve işletilen ULAK-NET (Ulusal Akademik Ağ) aracılığıyla uzaktan tarama olanakları daha da artacak ve kullanıcılar saydam bir biçimde kendi buldukları yerlerden uzaktaki CD-ROM veri tabanlarını tarayabileceklerdir.

Basılı süreli yayın aboneliklerinde olduğu gibi ağ aracılığıyla sunulması planlanan CD-ROM abonelikleri için de bir işbirliğine gitmek mümkündür. İşbirliğinde bulunacak kütüphanelerdeki kullanıcıların istekleri de göz önüne alınarak oluşturulacak bir çekirdek veri tabanı dermesi ağ aracılığıyla ortak kullnıma açılabilir. Ağ aracılığıyla erişilebilen CD-ROM veri tabanlarının sayısı arttıkça işbirliğinde bulunmak isteyen kütüphanelerin sayısı da artacaktır. Bu durum son kullanıcılara daha düşük fiyatla daha fazla veri tabanı sunabilme olanağı sağlayacaktır.

CD-ROM veri tabanlarının ağ aracılığıyla kullanıma açılabilmesi için her üniversitenin kampus ağ alt yapısını kurması ve firmalarla çok kullanıma izin veren lisans anlaşmaları yapması gerekecektir. Lisans anlaşmalarında telif hakkı ve "adil kullanım" konularında çıkabilecek sorunlara da çözüm getirilmelidir

• 5. Bibliyografik Veri Tabanlarının ve Elektronik Süreli Yayınların Ağ Aracılığıyla Kullanıma Sunulması İçin Konsorsiyum Kurulması

Son yıllarda bazı kuruluşlar ve yayınevleri (Academic Press, Springer Verlag, Kluwer) elektronik yayınlara erişim konusunda önemli olanaklar sağlamaktadır. Örneğin, süreli yayın pazarlayan ve belge sağlayan şirketlerden bazıları kendi veri tabanlarında bulunan süreli yayınların içindekiler sayfalarına parasız ya da az bir ücretle erişim sağlamaktadırlar. Bunun yanı sıra Elsevier yayınevi yayımladığı 1400 civarında derginin içindekiler sayfalarını dergiler çıktıkça isteyenlerin posta kutularına elektronik olarak (bedava) göndermektedir.

Günümüzde süreli yayınlarda yayımlanan makalelerin tam metinlerine erişim konusunda da önemli gelişmeler olmaktadır. Basılı süreli yayınların elektronik kopyaları İnternet aracılığıyla hizmete sunulmaya başlanmıştır ("paralel yayıncılık"). Yayıncılar, genellikle, bir derginin basılı kopyasına abone olan kütüphanelere o derginin elektronik kopyasına da İnternet aracılığıyla erişim olanağı sağlamaktadırlar. Örneğin, Springer Verlag tarafından yayımlanan dergilerin basılı kopyalarına abone olan kuruluşlar söz konusu dergilerin elektronik versiyonlarına Springer Verlag'ın Web sayfasından parasız erişebilmektedirler. Academic Press benzer bir erişim için bir miktar ücret istemektedir. Yayınevi tarafından sağlanan şifreler aracılığıyla kullanıcılar yayıncıların Web sayfalarına erişerek elektronik dergilerde yayımlanan makalelerin tam metinlerini değişik formatlarda (Portable Document Format vb. gibi) kendi makinelerine indirebilmektedirler (download).

Hali hazırda hatların yavaşlığı, sadece metin türü bilgilerin aktarılabilmesi, resim ve grafikler aktarılsa bile indirilen dosyaların okunması için gereken yazılımların son kullanıcıların makinelerinde olmaması, telif hakları ve güvenlik Web sayfaları aracılığıyla kullanıma sunulan süreli yayınlara erişmedeki önemli sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Teknolojik sorunların kısa zamanda çözülebileceğini söylemek mümkündür. Entellektüel hakların yönetimi ile eğitim vb. sorunların çözümü ise daha uzun zaman alacaktır kanısındayız.

Hernekadar elektronik yayıncılık alanındaki tüm sorunlar çözülmüş değilse de, üniversite ve araştırma kütüphanelerinin önündeki seçenekler giderek artmaktadır. Süreli yayınların elektronik kopyalarına erişim sağlamak üzere kütüphaneler kendi aralarında konsorsiyum kurmakta ve lisans hakkı satın alınan süreli yayın veri tabanlarına konsorsiyum üyesi tüm kütüphaneler erişebilmektedirler. Bazı yayınevleri (örneğin, Academic Press) konsorsiyum üyesi en az bir kütüphane kendileri tarafından yayımlanan süreli yayınların basılı kopyalarına abone olduğu takdirde bütün konsorsiyum üyelerine elektronik kopyaya erişim olanağı sunmaktadır. Elektronik kopyalara erişim İnternet aracılığıyla (Web) olabileceği gibi söz konusu veri tabanları konsorsiyum üyesi kütüphanelerin yerel bilgisayarlarına da yüklenebilmektedir. Ülkemizdeki belli başlı araştırma kütüphanelerinin de bir araya gelerek basılı aboneliklerini karşılaştırmalarında ve bir konsorsiyum kurarak bu tür olanakları değerlendirmelerinde büyük yarar vardır.

Bu tür bir konsorsiyum kurulduktan sonra üyeler, hangi bibliyografik veri tabanlarının ve elektronik süreli yayınların ortak lisans alınarak merkezi olarak sağlanması ve hangilerinin tek kopya olarak satın alınması gerektiğine karar verebilirler. Keza, bazı üniversite kütüphanelerinin (örneğin, Ege Üniversitesi, ODTÜ) bu zamana kadar edindikleri ve yerel ağlar aracılığıyla kendi kullanıcılarına sundukları bibliyografik CD-ROM veri tabanlarının lisans anlaşmaları gerektiği şekilde yenilenerek ULAK-NET üzerinden konsorsiyum üyesi kütüphane kullanıcılarının da hizmetine sunulabilir. Kurulacak konsorsiyum bibliyografik ve tam metin veri tabanlarının ağ aracılığıyla kullanıma sunulabilmesi için lisans anlaşmaları yapılırken son derece yararlı olacaktır kanısındayız. Kuşkusuz böyle bir uygulamanın gerçekleştirilebilmesi için söz konusu veri tabanlarının geniş alan ağı aracılığıyla sunulması sırasında karşılaşılabilecek teknolojik, mali ve idari sorunların çözülmesi gerekecektir. Ancak oluşturulacak konsorsiyum bu konuda ilke kararlarının alınmasında ve konsorsiyumun kurumsal olarak işlerlik kazanmasında önemli katkılar sağlayabilir kanısındayız.

6. Sonuç

Görüldüğü gibi, üniversite ve araştırma kütüphanelerinin işbirliği yapabileceği çeşitli alanlar bulunmaktadır. Basılı kaynakların daha etkin olarak kullanılmasında ve belge sağlamada işbirliği, bibliyografik ve tam metin veri tabanları (örneğin, CD-ROM ortamındaki veri tabanları ve elektronik süreli yayınlar) için ortak lisans satın alınarak ağ aracılığıyla kullanıma sunulmasında işbirliği bunlardan sadece birkaçıdır. Ülke çapında sahip olduğumuz bilgi kaynaklarından daha etkin bir biçimde yararlanmak, sürekli artan fiyatlar karşısında mevcut bütçelerle daha fazla bilgi kaynağı satın almak ve teknolojik gelişmelerden yararlanarak elektronik ortamdaki bilgileri ortak lisanslar satın alarak geniş alanlı ağlar aracılığıyla üniversitelerdeki tüm kullanıcıların hizmetine sunmak işbirliğine gidilerek daha kolay gerçekleştirilebilir. Bunun için üniversite ve araştırma kütüphaneleri yöneticilerinin bir araya gelerek bir konsorsiyum kurmaları ve işbirliğinin kurallarını oluşturmak için çaba harcamaları gerekmektedir. Böyle bir işbirliği gerçekleştirilebildiği takdirde ortak lisans alma, ücretlendirme, telif hakkı, güvenlik, vb. gibi sorunlara daha kolay çözüm bulunabileceği kanısındayız.